

“Hoop kun je niet begroten”

Terugblik

Bij de vorige algemene beschouwingen waren we nog vier maanden verwijderd van de verkiezingen. Verkiezingen waarbij de ChristenUnie-SGP-fractie haar twee zetels kon vasthouden en waarna wij onverwacht ook deel konden gaan uitmaken van het college. De fractie en besturen kijken daar met verwondering op terug, zeker als we ook bezien hoe de coalitie-vorming is verlopen. Herkenbare punten vanuit ons verkiezingsprogramma zoals keuzevrijheid in het sociaal domein, preventie alcoholgebruik, echtscheidingspreventie, vernieuwend openbaar vervoer, versterking van de lokale economie, ruimte voor de agrarische sector, duurzaamheid en deugdelijk financieel beheer zien we terug in het coalitieakkoord. Dit bereikte akkoord, in combinatie met een mooie portefeuille voor onze wethouder, maakt dat wij ons gezegend voelen.

Openbare orde en Veiligheid

Uit de criminaliteitscijfers blijkt dat onze gemeente veiliger wordt. Het aantal woninginbraken en de pogingen daartoe nemen sterk af. Het preventieprogramma lijkt zijn vruchten af te werpen. Wel zien we op het gebied van geweld weer een stijgende lijn en dat verdient wat ons betreft aandacht. Bij verkeersveiligheid ligt de focus meestal op de weg. Maar helaas werden we afgelopen zomer ook geconfronteerd met een ernstig ongeluk op het water als gevolg van volstrekt onverantwoord en roekeloos gedrag. Laat dit voor ons allen, en ook voor de meer “avontuurlijk” aangelegde watersporters, een “wake-up-call” zijn; ons gedrag in het verkeer kan dodelijk zijn voor onze naaste.

Naast de politie waakt ook de brandweer over onze veiligheid: zonder die vele vrijwilligers zou onze gemeente veel minder veilig zijn. In het afgelopen jaar heeft de brandweer haar mogelijkheden aan raadsleden gedemonstreerd en werd het belang van goede brandweezorg nog eens duidelijk gemaakt. De brandweer mag rekenen op onze blijvende belangstelling voor de ontwikkelingen binnen de VRU. Ook als het de plannen met de kazernes en middelen van onze vier posten betreft.

Ruimtelijke ordening

Hoewel nu ook Marickenzijde deels bouwrijp gemaakt wordt, wil het met de huizenbouw nog niet echt vlotten. De tegenslag met Westerheul toont opnieuw aan dat de tijd van grootschalige bouwprojecten voorbij is. Wat de ChristenUnie-SGP betreft gaat hier de knop om en bouwen we kleinschaliger waarbij flexibel aangepast wordt aan de marktbehoefte. Dan krijgen we misschien eindelijk die betaalbare starterswoningen en toekomstbestendige seniorenwoningen voor elkaar.

Het Sociaal Domein

Gemeenten staan voor de grootste verandering sinds jaren; vanaf 1 januari krijgen we een groot aantal taken op het gebied van jeugd, sociale ondersteuning en arbeidsintegratie erbij.

Opkomen voor kwetsbare mensen is ook een voluit bijbels principe. Meer dan 40 keer worden vreemdelingen, wezen en weduwen in één adem genoemd, als synoniem voor de kwetsbaren in de samenleving, met de opdracht naar hen om te zien. Zacharia 7 vers 9 en 10 is daar een mooi voorbeeld van: *Dit zegt de HEER van de hemelse machten: Spreek eerlijk recht, wees goed en zorgzaam voor elkaar; onderdruk geen weduwen en wezen en ook geen vreemdelingen en armen, en wees er niet op uit om een ander kwaad te doen.*'

Tegelijkertijd zien we dat mantelzorg al een oud bijbels principe is. Wellicht kent u de geschiedenis van de weduwe Ruth, die bij haar aangetrouwde achterneef (!) Boaz bescherming vindt. Maar ook Paulus schrijft daarover in zijn brief aan de jonge Timotheus (1 Tim. 5 vs 16):

Als een (gelovige) vrouw weduwen in haar familie heeft, moet zij die zelf ondersteunen en niet de gemeente met de zorg belasten. Dan kan de gemeente voor weduwen zorgen die alleen staan.

Kortom, de Bijbel is voluit actueel als het gaat om een zorgzame samenleving. En hier vindt de ChristenUnie-SGP dan ook haar inspiratie voor haar handelen in het sociaal domein. Die wat ons betreft, voor alle duidelijkheid, niet alleen op de vrouwen afwentelt mag worden!

Die balans tussen enerzijds goede zorg voor de zwakkeren maar anderzijds ook gebruik maken van het eigen netwerk is wat ons betreft een goed uitgangspunt. Met oog voor het haalbare. Juist mantelzorgers kunnen onbedoeld onder druk komen te staan. Daar moet steeds weer aandacht voor zijn, zeker de mantelzorger die dat niet zo duidelijk aangeeft.

Het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie bracht in september het boekje “De Coöperatiemaatschappij” uit (als een alternatief voor de participatiesamenleving). De schrijvers stellen niet voor niets:

“Om mee te kunnen in de samenleving moeten individuen sterke netwerkvaardigheden hebben. Sociale vaardigheden zijn ontzettend belangrijk om zich een goede plek te verwerven in de maatschappij. Wie die vaardigheden niet heeft, kan gemakkelijk buiten de boot vallen. Onze samenleving wordt ook wel als ‘diplomademocratie’ of ‘kennissamenleving’ geduid. Daarin vormen opleiding, kennis en vaardigheden een belangrijke toegangspoort voor participatie en succes in de samenleving. Voor hoogopgeleiden biedt de netwerksamenleving een goede kans, maar voor wie dat ontbeert, zijn het zware tijden.

Waar vanzelfsprekende sociale verbanden ontbreken, komt het aan op het eigen vermogen om te netwerken. Mensen die minder sociaal vaardig zijn, geen goede opleiding hebben, geen sociaal netwerk hebben of om andere redenen kwetsbaar zijn, staan dankzij het geïndividualiseerde karakter van de huidige tijd extra zwak in de samenleving. Daardoor kunnen individuen of groepen uitgesloten raken. Deze kant van de netwerksamenleving vraagt om alertheid, ook in politieke doordenking van ‘meer samenleving’.”

Terwijl het college en de ambtelijke organisatie al geruime tijd ontzettend hard bezig waren om dit op een goede manier uit te gaan voeren, was de ChristenUnie-SGP van mening dat de raad te weinig betrokken was. Om die reden hebben wij kort na de verkiezingen aangedrongen op een meer structureel overleg met de raad in de vorm van aparte maandelijkse bijeenkomsten. Daarnaast meenden wij dat het goed was om ook in gesprek te gaan met de zorgvragers. Op ons voorstel konden we op 20 september als raad ruim 60 inwoners of hun belangenbehartigers ontvangen om met hen het gesprek aan te gaan over de jeugdhulp, de WMO en de participatiewet. Wij hebben daar veel van geleerd.

Twee sleutelbegrippen zijn voor ons vervolgens leidend geweest bij de beoordeling van de voorstellen tot nog toe: “heldere communicatie en zorgvuldig handelen”. Maar wat betekent dit voor ons in de praktijk?

Hoe zorgen we niet alleen voor participatie, maar ook voor een sociaal vangnet voor degene die “niet zo makkelijk mee komen”. Om die reden pleit de ChristenUnie-SGP voor een aantal ondersteunende maatregelen:

- * niet alleen uitgaan van de eigen kracht van mensen, maar ook de menselijke maat houden bij de toetsing of mensen in staat zijn die kracht op te brengen
- * zorgvuldige en structurele verificatie of mensen daadwerkelijk zijn geholpen met de oplossingen die (samen) bedacht zijn. Wees daarbij ook bedacht op de (vaak oudere) mensen die minder assertief zijn en daardoor juist tussen wal en schip kunnen vallen.
- * laagdrempelige toegang, niet alleen tot de zorg, maar ook tot interventie of klachtenafhandeling
- * een zorgvuldige communicatie en onafhankelijke cliëntondersteuning. Naast cliëntondersteuning via MEE binnen het wijkteam, ook ruimte voor eigen ondersteuning voor wie daar prijs op stelt.
- * voldoende gelegenheid voor lokale initiatieven om de zorg betaalbaar te houden, waarbij de gemeente dan wel andere partijen (bv ondernemers) een coachende rol kunnen spelen om initiatieven ook te doen slagen.
- * een sterke cliëntparticipatie door (zeker in het eerste jaar) intensief overleg te hebben met vertegenwoordigers van zorgvragers en hun belangenorganisaties
- * preventie en vroegsignalering bij de jeugdhulp onder andere door intensieve samenwerking van de professionals in de jeugdzorg met bijvoorbeeld het (basis)onderwijs en de kinderopvang. Onze wensen ten aanzien van het versterken van relaties passen daar goed bij.
- * continuïteit van zorg met name bij de overgang van jeugdzorg naar volwassenzorg (18+)
- * duidelijk afgebakende regels rondom de privacy en deugdelijke implementatie in de ICT systemen (bij voorkeur is de cliënt baas over zijn of haar gegevens).
- * ruimhartig toestaan van ‘Persoonsgebonden Budget’ waarbij erop gelet moet worden of met het beschikbare bedrag vergelijkbare zorg ingekocht kan worden als via de ‘Zorg In Natura’.
- * inzet van mantelzorgondersteuning en mantelzorgcompliment in overeenstemming met de wensen van de mantelzorgers zelf.

Als landelijk werkende partijen zullen wij ook iedere kans aangrijpen om ontwikkelingen met onze provinciale en landelijke volksvertegenwoordigers te delen. In het voorjaar deden we dat al met Tweedekamer-lid mevrouw Carla Dik over de gebrekkige bereidheid van de zorgverzekeraars om met de gemeenten te overleggen. En met succes want onze wethouder mevrouw Spil zit nu nadrukkelijk aan tafel. Naar aanleiding van de geuite zorgen van zorgvragers op 20 september attendeerden wij onze provinciale fractievoorzitter de heer Arne Schaddelee over de samenwerking met het bureau Jeugdzorg. En recent nog hebben we bij de Tweedekamer-fractie aandacht gevraagd voor het tekort aan gelden voor een zorgvuldige uitvoering van de nieuwe taken. Dat is de reden waarom het college nu voorstelt een extra OZB-verhoging toe te passen om te voorkomen dat zorggeld gebruikt moet worden voor uitvoeringskosten.

Volksgesondheid

Afgelopen najaar is het preventie- en handhavingsbeleid met betrekking tot alcohol vastgesteld. Nu komt het op de uitvoering aan. Daar spelen, naast sportclubs, horeca-ondernemers en winkeliers, ook en vooral ouders een belangrijke rol. Om die reden hebben wij nadrukkelijk ook aandacht gevraagd

voor de rol van ouders, te beginnen bij ouders met kinderen in de basisschoolleeftijd. Aandacht voor de gevaren van alcohol voor jongeren, maar ook de gevaren van drugsgebruik (denk aan de recente dodelijke slachtoffers tijdens het Amsterdam Dance Event) kan niet genoeg onderkent worden. Wij doen dan ook een appèl op de ouders in deze gemeente om die gevaren serieus te nemen en uw kinderen daarvan te doordringen. U heeft meer invloed dan u misschien wel denkt.

Duurzaamheid

Hoewel de aandacht tegenwoordig vooral uitgaat naar het sociaal domein waardoor duurzaamheid ondergesneeuwd lijkt te raken, is onverminderde aandacht hiervoor niet alleen noodzakelijk maar ook lonend. Besparingen in verbruik van grondstoffen (waaronder fossiele brandstoffen) betaalt zich in de toekomst uit. Daarom blijft de ChristenUnie-SGP hier aandacht voor vragen. Het papierloos vergaderen heeft in ieder geval de bijna wekelijkse pakken papier die raadleden ontvingen drastisch verminderd. Daarnaast kan de gemeente ook het voorbeeld geven door verduurzaming van de eigen gemeentelijke gebouwen om daarmee bijvoorbeeld het energieverbruik terug te dringen. Maar ook in de sturende rol van de gemeente zal duurzaamheid steeds een thema moeten zijn, bijvoorbeeld bij nieuwbouwprojecten. Wat deze fractie betreft voegen we het thema duurzaamheid in als een aparte paragraaf bij raadsvoorstellen. Het zal niet altijd relevant zijn, maar laat wel zien dat we hier belang aan hechten.

Gemeentelijke samenwerking

In de achterliggende jaren is gezocht naar vormen van gemeentelijke samenwerking. Onder andere op het gebied van de jeugdzorg en de participatiewet werken we samen in verschillende verbanden. Op het gebied van de bedrijfsvoering heeft het vorige college voorstellen gedaan, die door onze fractie met een gemengd oordeel zijn ontvangen. Zowel bij de vaststelling van de Nota Gemeentelijke Samenwerking als de voorstellen ten aanzien van het onderzoek naar samenwerking met Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel heeft onze fractie verdeeld gestemd. Het toont aan, dat deze fractie bijzonder gehecht is aan de eigen autonomie en kritisch is ten aanzien van de voorstellen over samenwerkingsverbanden. De noodzaak voor samenwerking met betrekking tot de bedrijfsvoering werd gemotiveerd door de 3 K's (Kosten, Kwetsbaarheid en Kwaliteit). De richting DUO+ werd gemotiveerd met het feit dat er geen andere opties zouden zijn (Woerden ziet voor zichzelf de rol van centrumgemeente weggelegd, Stichtse Vecht had de blik op Wijdemeren en Weesp gericht en de synergie met Nieuwkoop werd als te smal gezien). Echter of we nog wel een kostenvoordeel halen, is nog maar de vraag. Als we de bedrijfsvoeringskosten van de vier gemeentes bezien, zijn die bij ons veruit het laagst (misschien wel te laag). Het is niet te verwachten dat de kosten per inwoner in een samenwerking met (veel) duurdere gemeenten voor onze inwoners nog lager uit zullen vallen. Over de kwetsbaarheid en kwaliteit maken wij ons wel zorgen, maar DUO+ hoeft daarvoor niet het enige antwoord te zijn. Daarnaast zijn de alternatieven inmiddels misschien minder onbereikbaar als gedacht. Nu Wijdemeren feitelijk de stekker uit de SWW samenwerking heeft getrokken en we ook uit Nieuwkoop geluiden horen die openingen geeft voor samenwerking op onderdelen, is alleen inzetten richting DUO+ minder vanzelfsprekend. Om die reden zijn wij op dit moment uiterst terughoudend in het nemen van onomkeerbare stappen zoals de oprichting van een gemeenschappelijke regeling zonder duidelijkheid over de criteria, de effecten (zeker op die 3 K's), het toekomstperspectief, flexibiliteit, de toekomstige rol van de raad en een exit-strategie.

Financiën

De gemeente is nog steeds niet uit de financiële gevarezone. De algemene (vrij besteedbare) reserve daalt, door noodzakelijke investeringen in bijvoorbeeld de ICT, van ca 8 miljoen in 2013 naar (verwacht) 4 miljoen in 2018. En dat terwijl de risico-inschatting zich tussen 4 en 9 miljoen euro bevindt. Ook de novelle naar aanleiding van de septembercirculaire (jongste opgave van het rijk over de inkomsten uit het gemeentefonds) bevatte een verdere “winstwaarschuwing” als gevolg van de ontwikkelingen met de bijstand (minder vergoeding en tegelijk meer verstrekkingen).

De rijksoverheid heeft gemeenten met betrekking tot de decentralisaties een overgangsrecht opgelegd. Dat is op zich goed, maar dezelfde rijksoverheid geeft wel minder budget. Voor deze nieuwe taken krijgen we 12 miljoen extra via het gemeentefonds uitgekeerd. Maar of dat voldoende is, weten we niet. Op dit moment zijn nog steeds de aantallen cliënten en bijbehorende zorgkosten, die wij na 1 januari naar ons toe krijgen, niet volledig duidelijk. Pas in de loop van 2015 zullen we gaan zien waar we uitkomen. Daarnaast vergen nieuwe taken altijd een bepaalde inwerkperiode die meestal met extra kosten gepaard gaan. Daarbovenop komt dus nog het tekort voor de uitvoeringskosten. Gaan we het redden met het beschikbare budget? We hopen het wel, maar hoop kun je niet begroten.

Om die reden stelt dit college voor om een aanvullende OZB-verhoging toe te passen, die per gezin gemiddeld op ongeveer € 30,00 extra kosten per jaar uitkomt. Onze fractie zegt hier niet zomaar ‘Ja’ tegen. In mei hebben wij ingestemd met een coalitieakkoord waarin is aangegeven dat de OZB niet stijgt (behoudens WOZ-correcties en inflatie) *“tenzij dit noodzakelijk is ter financiering van onvoorziene tekorten in het kader van de decentralisaties op het sociale domein”*. Is dat nu het geval? ‘Nee’ zeggen sommigen, want we weten nog niet wat de uitkomst is van decentralisaties. Pas in de loop van 2015 wordt dat duidelijk. ‘Ja’ zeggen anderen, want we komen een half miljoen euro structureel tekort op de uitvoeringskosten. Deze fractie zal bij het finale oordeel over dit voorstel van het college die afweging moeten maken, maar daarin ook betrekken hoe het meerjarenperspectief eruit ziet, wat de financiële situatie van de gemeente is en welke mogelijkheden er zijn om in taakstellingen te snijden.

Tenslotte

We staan voor grote veranderingen. Honderden gezinnen, duizenden inwoners van onze gemeente gaan in het komende jaar de veranderingen aan de lijve ervaren. Dat zal ook onrust geven. Deze gemeente probeert die veranderingen zo goed mogelijk voor haar inwoners te laten verlopen. Deze fractie zal daar naar beste vermogen haar steentje aan bijdragen. Daarbij geloven we nu eens niet in eigen kracht, maar in Kracht van Boven. Ook in het dagelijks politiek handwerk stellen we ons vertrouwen op Hem die ons deze taak gegeven heeft, wetend dat velen met ons meeleven en meebidden, waarvoor we hen dankbaar zijn.

De Ronde Venen, november 2014.

Wim Stam, Ton van Sligtenhorst, Arie Vossestein, Wouter Kroese.